

Utdrag ur

GOTHEM KYRKA GOTLAND VÅRD- OCH UNDERHÅLLSPLAN 2005

Ansvariga för vård- och underhållsplanen

Inför upprättandet av denna vård- och underhållsplan för Gothem kyrka har kyrkan och kyrkogården besiktigats av undertecknad i oktober 2004.

Ansvariga för de olika delarna i vård- och underhållsplanens anges här nedan. I de avsnitt där det i planen använts eller hänvisas till källmaterial som tagits fram i annat syfte än att ligga till grund för densamma, anges upphovsmannens namn inom parentes i förteckningen.

Kyrkobyggnad	Arkitekt Jan Utas
Elinstallationer och åskskydd	(El-ing. Peter Ström)
Stigluckor	Arkitekt Jan Utas
Övriga byggnader på kyrkogården	Arkitekt Jan Utas
Kyrkogårdsmur	Arkitekt Jan Utas
Kyrkogård	Arkitekt Jan Utas
Växtlighet på kyrkogården	Kyrkogårdsingenjör Johan Arvidsson
Kalkmålningar	(Konservator Marianne Gustavsson-Belzacq)
Stenarbeten	Ej utsedd.
Inventarier av trä	(Konservator Maria Ihrsén)
Inventarier av metall	Ej utsedd
Inventarier av sten	Ej utsedd.
Textilier	(Textilkonsultfirma Lotine; ej besiktigat)
Kyrkklocka/-or	(Ing. Ingvar Rohr)
Övriga inventarier	Ej utsedd

Källförteckning

Otryckta källor

Handlingar i Riksantikvarieämbetets arkiv, ATA, Stockholm

Handlingar i Läns museet på Gotlands arkiv, Visby

Inventering av inventarierna i Gothem kyrka 2003, utförd av Birgitta Lerberg m.fl.

Inventering av Gothem kyrkogård, utförd 1996 av antikvarie Roger Öhrman, Gotlands fornsal.

Program för invändig restaurering av Gothem kyrka, upprättat 2004 av arkitekt Jan Utas, Visby.

Tryckta källor

Lagerlöf-Svahnström, Gotlands kyrkor, 1991.

B G Söderberg, Gotländska kalkmålningar 1200-1400. 1971.

I Ruhr, Gotlands kyrkklockor och ringningsseder, 1985.

Gunnar och Karin Svahnström, Måleri på Gotland 1530-1830. 1989.

Inventarium över svenska orglar 1989:II, Linköpings och Visby stift, red. Tore Johansson, 1990.

Hans Nilssøn Strelow, Cronica Guthilandorum, 1633.

Sveriges Kyrkor, Gotland bd IV:2, 1947, med tillägg till bd IV 1964.

Roger Öhrman, Sockenmagasin på Gotland. I Gotländskt Arkiv 1990.

Händelselista

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.	REF.
1052	Byggnadsår enligt Strelow.	SvK
1100-tal	Äldre, nu försvunnen kyrka på platsen. Kastalen (byggd i två etapper efter 1150). Dopfont av sandsten (fragment återfunna vid Hangre gård).	GK SvK SvK
t. 1200-tal	Koret med absiden uppfördes (SvK anger 1199 och inkluderar sakristian; "Veckkapitälmästaren").	GK, SvK
1235-40	Kalvariegrupp (bevarad Johannesbild nu i GF).	SvK
o. 1250	Långhuset byggdes (SvK anger att Ö delen byggdes av "Gärdslösamästaren" o. 1250). Gravsten över Botvidus och Jacobus i långhusgolvet.	GK, SvK SvK
1260-80	Stigluckorna och kyrkogårdsmuren byggdes.	SvK
s. 1200-tal	Nedre delen av tornet byggdes (SvK anger o 1260; "Ronensis"). Kalkmålningarna i tornvalvet.	GK, SvK EL
o. 1300	Kalkmålningarna i långhuset och korvalvet.	GK, EL
o. 1330	Dionysosskulptur (nu i GF).	SvK
o. 1350	Övre delen av tornet byggdes ("Egypticus").	GK, SvK
1374	Kyrkklocka (ursprungligen i Alva kyrka, möjligen är årtalet felaktigt och bör vara 1474).	GKR
1300-tal	Korbänk (GK). Sakramentsskåp i koret.	EL
1403	Gravhäll över kyrkoherden Olof Harding.	SvK
1404	Gravhäll i långhusgolvet över Olof Kyrkbinge.	SvK
1407	Gravhäll i koret över Göran Hekle.	SvK
1450-70	Apostel (träskulptur).	SvK
1400-tal	Tornet stympades till nuvarande sadeltak, ev. efter brandskada.	ATA
s. 1400-tal	S:ta Anna själv tredje-skulptur (nu i SHM).	SvK
1583	Äldre, nu försvunnen predikstol.	SvK
1597	Gravhäll över prästen Sten Povelson.	SvK
1634	Korbänkens snickerier.	SvK
1652	Porträtt av kyrkoherden Erik Petrejus ohh Anna Boman, båda målade av Johan Bartsch (det förstnämnda kompletterat 1659 och 1663).	GKS
1657-61	Bräddtak omtalas.	SvK
1659	Ny vindflöjel (trol. på långhustaket).	SvK
1664	Bänkinredning.	ATA
1665	Altarring.	SvK
1670-talet	Kalkmålning i långhusets NV hörn föreställande Kristoffer bärande Jesusbarnet, flankerad av påven och Muhammed.	GK
1673	Korbänkens figurmåleri.	SvK
1680	Bänkinredningen målades, sannolikt av Johan Bartsch d.y.	GKS
1689	Altaruppsatsen.	GK

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.	REF.
1709	Predikstol av Christian Fedder.	GK
1718	Ett nytt absidfönster togs troligen upp.	SvK
1722	Gossebänk i koret, nu försvunnen (målad 1726).	SvK
1726	Predikstolen målades av Johan Hernell.	GK GKS
1727	Större reparationsarbeten på kyrkan.	SvK
1728	Målning av altaruppsatsen.	SvK
1739	Nya bänkar baktill i N.	SvK
1740	Nya bänkar baktill i S.	SvK
1741	Dopfont av trä.	GK
1742	Nummertavla, av Johan Hernell.	SvK
1758	Dopfonten målades.	SvK
1783-84	Bänkluckor (med bibliska figurer) målade av Carl Anders Nor(d)berg.	GKS
1778-79	Läktare.	SvK
1788	Altaruppsatsen målades om. Bänkarna målades i ”himmelsmålning”.	SvK
1700-talet	Draperimålning i långhuset.	GKM
1816	Större reparationsarbeten på kyrkan, bl.a. nytt(?) torntak.	SvK, Inskr.
1826	2 st ljuskronor (12 armar, 6 armar).	ATA
1830	Altartavlan målades om.	EL
1860	Inredningen målades gulbrun.	SvK
1869	Sockenmagasinet byggdes.	RÖ
1879	Reparation av torntaket.	Inskr.
1881	Reparation av absidtaget.	Inskr.
1886	Orgelmelodium.	SvK
1800-talet	Altarring.	SvK
1932	Restaureringsförslag av byggmästare Carl Nilsson, Visby (ej utfört).	ATA
1933	Reparation av torntaket. Fasadputs.	Inskr. ATA
1949-50	Inre restaurering efter förslag av professor Erik Lundberg, Stockholm (entreprenör Byggnadsfirma Gardell & Hammarström):	GK ATA
	– Kalkmålningarna togs fram (Konservator Bertil Bengtsson, Linköping)	GK, ATA ATA
	– Rivning av läktare	ATA
	– Orgelpodium	ATA
	– Ny orgelfasad	ATA
	– Golvomläggning med ändring av nivå	ATA
	– Ändring av bänkar	ATA
	– Utökning av elbelysning med nya ljuskronor	ATA
	– Elvärmeanläggning	ATA

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.	REF.
1959	Åskledare. Orgel av Frobenius & Co, Danmark.	ATA GK
1973	Restaureringsförslag för utvändig restaurering av Restaureringsteknik AB, Stockholm (ej utfört).	ATA
1978	Grundundersökning av Bjerking's ingenjörbyrå, Uppsala.	ATA
1984	Utbyte av ljuskronor, nytt steg i trappan till S långhusportalen.	GF
1989	Kontrollmätningar av tornets murverk påbörjade av Tyréns, Sundbyberg.	GF
1997	Utvändig restaurering efter förslag av arkitekt Jan Utas, Visby (entreprenör Byggnadshyttan på Gotland): <ul style="list-style-type: none"> – Reparation av torntaket's stomme och utbyte av panelen på torntaket – Nya faltak på tät bördning över torngallerier, kor, och långhus – Putsning och kalkavfärgning av samtliga fasader – Reparation av samtliga fönster – Stenarbeten i ljudgluggar etc. reparerade av stenkonservator – Inspektionsbryggor samt komplettering av belysningen på vindarna 	GF
1998	Gravstenstak samt konservering av gravhällar.	GF
2000	Konservering av kyrkans samtliga portaler samt Ö stigluckan, konservator K G Eliasson, Stockholm.	GF
2002	Reparation av putsen (grov kalkputs utan avfärgning) på tornets västra och södra fasader efter frostska vintern 1997-98.	GF

Förkortningar:

ATA	Riksantikvarieämbetets arkiv, Stockholm.
GF	Gotlands fornsals arkiv.
GK	Lagerlöf-Svahnström, Gotlands kyrkor, 1991.
GKM	B G Söderberg, Gotländska kalkmålningar 1200-1400. 1971.
GKR	I Ruhr, Gotlands kyrkklockor och ringningsseder, 1985.
GKS	Gunnar och Karin Svahnström, Måleri på Gotland 1530-1830. 1989.
ISO	Inventarium över svenska orglar 1989:II, Linköpings och Visby stift, red. Tore Johansson, 1990.
Inskr. o.	Inskrift i kyrkan omkring
RÖ s.	Roger Öhrman, Sockenmagasin på Gotland, i Gotländskt Arkiv 1990. sent
SHM	Statens Historiska Museum, Stockholm.
Strelow	Hans Nilssøn Strelow, Cronica Guthilandorum, 1633.
SvK t.	Sveriges Kyrkor, Gotland, bd IV:2, 1947, med tillägg till bd IV 1964. tidigt